

Tiše

*Kláskem hubeným je tělo tvé
z nějž zrno vypadlo a nevzklíčí
jak klásek hubený je tělo tvé*

*Přadenem z hedvábí je tělo tvé
toužením popsané do vrásky poslední
jak přadeno z hedvábí je tělo tvé*

*Spáleným nebem je tělo tvé
číhavě v tkáni smrtka sní
jak spálené nebe je tělo tvé*

*Přetiché je tělo tvé
jeho pláč zachvívá mými víčky
jak tiché je tělo tvé*

© František Halas (dědicové)
© Sursum, 2006

ISBN 80-7323-130-1

28. IV. 1928

Panenko,

teď už je to marné, už se tomu nevyhnete, abych Vás nebombardoval záchvaty svého bláznovství a svého dětinství. Jste moc a moc hodná a já, který jsem sám „jak klobouk v šatně“ zoufale se chytám každé ruky. Máte to neštěstí, že jste jí neucukla. Bude Vám moc proto trpěti, no ale to vydržíte. Ale myslím, že to nebudu moci napsat. Já Vás musím vidět. A bude to v květnu. Ať hoří květen. A do té doby vzpomínejte, že se někde tu tahám s hordou stejných „zatracenců“ jako já po vinárnách a že naše oči chtějí častokrát zavřít se navždy. Myslím, že nastává znovu čas „prokletých básníků“ na celém světě.

Vidím Vaší zlatou přilbici, chtěl bych z ní pít věčnost a „poslušen chvějivé bezútěšnosti

snění vycházím ze sebe“. Melancholie Vašich 19 let podobá se pudru, jež kráší a nestírejte jej. Jediná intenzita života je ve smutku, ten je konstruktivní. Ale buďme moudří, hledme jej nosit jako mučenku, kterou máme v dírcce kabátu nemyslíce na její jméno. Víte, já bych chtěl tento večer jít s Vámi, prach hvězd ve vlasech a hlínu hrobu v ústech a spirálou našeho mlčení proletoval by smrtihlav. Není na světě než poezie, nemusí být psaná, a Vy jste jednou z těch mála, která ji cítí a to je víc než vše.

Je to tak krásné připraviti si tajemství, připravme si ho. Jeho obsah nám nemusí být znám. Jednejme, jako by tu bylo. Nezapomínám jednoho večera, zní z dálky jako začátky starých písní, vracím se do něj, nerozpakuji se říkati Vám tytéž věci, jako tehdy. To je tak : někde nahoře zrají podivné osudy a snad kdybyste byla ukryta v ramenech Jižního kříže a já plakal na

Severce, musili bychom se sejít třeba v zahrádce Orionu. Ale nechme místopisu hvězd, hnijí, a jsou to jen mikroby našeho žalu, z něž nás nevyléčí ani pozouny posledního soudu.

Máte ráda měsíc a cigánky. Dejme tomu, že je to klíč k Vám. Snad jej vídám víc než Vy. Znam jej z každé hodiny noční a lekám se jej „tehda když projde tolika životy žen, krváci, tehda je úděsný“. Je to hostie melancholiků a jedovatá čínská čajová růže, tvář mrtvé dívky, trůn kostlivců a zátoka Styxu. Dejte pozor na jeho uhrančivé oči. Znáte Mahenův „Měsíc“, čtete, taky bych chtěl s ním takhle hovořit. Ale zkusíme to jednou spolu, až bude stát nad námi. Těším se na to. Cigánky? A co na nich máte ráda? Že znají číst osudu z ruky? Nebo vidíte u nich nějaké uskutečnění přirozeného života? Tomu zatím nerozumím. Já mám jen jednu představu: že bych s některou chtěl spát

Ježíši, buďte vždycky hodně pošetilá a prostě všechny dobré moci, aby Vám to uchovaly. Jestli po něčem blázním, tak je to po pošetilos-ti. Jenom si nekazit horoucnost smyslů a nápa-dů logikou a úvahou. Blázněme, když v orloji času přesypává se písek Vašich hodin, a nene-chávejme jedinou slzu nevyplakanou, a jediný úsměv nerozžehnutý. Koukejte, já Vás mám rád, a to je něco jak větrná růžice, to je záseka něhy a tvrž studu, to je zardívání a zároveň ně-jaká ohromná moudrost, nic nechtějící. To je prostě dar Vám, který nepomýšlí oplacení. To je sensibilita hledající druhou. Honem ale honem si u Mahena vypůjčte od Obsterfeldra: Kříž (Knihy dobrých autorů. Neumannová), budete vidět, bude-li Vám ji dávat M.(ahen) sám, že se nějak podívá. Je to knížka, která Vám poví hroznou krásu. Vidíte, to máte tak, já spletu páté přes deváté, ale to jen čas, jednou dosta-

nou mé listy linii, která jim přísluší. „Láska je nemoc a víno je lék“, nevím, kdo to napsal, ale já se, zdá se, už půl roku více léčím bez nemo-ci. Udělejte mne nemocným, nakažen už jsem dávno vzpomínáním.

Jeďte se mnou do Paříže, o nic se nestarejte a jeďte v červenci se mnou do Paříže!!

Prosím Vás, moc pěkně Vás prosím, pošlete mi nějakou fotografii, ať se mohu dívat a dívat; a nelekejte se mé prudkosti, se kterou chci to a hned zase říkám to a to. Já vždycky propa-dám svým nervům a nechci abych byl vážen a odhadován rozumem, rozumějme si nervy.

Mohl bych býti zcela dobře trubadúrem a slézati sedmero hor a brodit se sedmero ře-kami, zabít nespočet draků, pro nic než pro něžný pohled vržený přes vějíř.

Víte, já zas budu počítat dny, kdy Vás uvi-dím a zvláště v Praze. Ještě tolik čtete? Pište

mi o tom, budu Vám jmenovat vše krásné, co znám a Vy mi budete psát, jak Vás to či ono dojívalo. A nesmíte se zlobit, když někdy budu blábolit nesmysly, tu poezii nejsladší.

Skoro Vás budu zneužívat ku psaní, teď dělám něco nového a jsem rád, že to bude růst poblíž Vás, či bude to Vámi křtěno.

Zajímám se něhou. „Něhu, něhu, něhu“, ten můj „ubohý Lelian“ to věděl dobře, co je potřebí, tato hlubina bezpečnosti, něha. Vy děláte maturitu a ta Vaše ubohá hlavička se musí znásilňovati chemickými vzorci a daty „našeho osvobození“. Je mi Vás líto, ale nějak už to trápení překonejte.

Pište mi hodně a mnoho, prosím, udělejte si ze mne to, čím bych Vám chtěl být, nebojte se upřímnosti, já tak strašně rád sleduji to, co člověkem kdysi zmítalo a dnes se proměnilo v jiné formy, ale obsah zůstal týž. Vadí mně

stále a stále, že mé oči nejsou v odraze Vašich a má slova jsou marná, neboť zatím vypadají sice třeba (některá) jako růže, ale tato svrchní krása opadá, aby se zjevila mnohem úžasněji v podobě semeníku, v němž je vše z krásy, která prchla, i z té, která znovu vzejde.

„Láska je má choroba tajná“

Halas

Podzim

*Nebe podzimní tisíci ptačích křídel laskané
rosou naděje svaž naše hrdla sevřená
vnuknutím rozšiř oči nahoru upřené
pro nová čekání tak úzkostná*

*Hleď na husy jak o plot lámou křídla
když šedé sestry k jihu odlétají
toť obraz duše naší která chvílku zhlídla
krásu návratů již snad jen mrtví znají*

*Blány mlh praskněte pro rána nedozrálá
pro krásu pobíhající vždy v nových úžasech
pro pláňata když lásky nepoznala
a zázrak květů sevřela v trpkostech*

Panenko,

to nesmíte, tak dlouho mne nechávat čekat na dopis, já se pak trápím nevěda, co se děje, já se neumím hněvat, ale jsem z toho smutný. Ale co, hlavní je, že dopis je tu. Tak bych nejraději teď se Vám podíval do očí a mlčel. Psaní je trýzní tehda, když slova nedorůstají citu. Jen si klidně mluvte s jinými, třeba i zapomeňte úplně někdy, jenom si nechte vždy nějakou tajnou zálohu pro mne, úplně malou, jako je kradmý úsměv. Tancujte a tancujte, tanec je také filosofie a konečně snad jediný rozumný pohyb na tomto světě vedle cesty ku hřbitovu. Proč trháte psaní, věřte, kdybych dostal od Vás nevím co, o čem Vy byste byla přesvědčena, že mne to může bolet, rmoutit, překvapit, atd., já si z toho absolutně nebudu nic dělat, a to protože Vás jednou uvidím a že tohle vše, co si píšeme, je snad nanejvýš nějaké plížení

a někdy i dosti ošemetné za autory dopisů. Že Vás uvidím, to je tolik asi, že tedy teprve se poměříme vším. A já se toho nebojím. Odvrátím se jedině tehda od Vás, najdu-li něco, proč se já obracím. Dosud není k tomu příčina a já nevěřím, že u Vás bych to našel. Nemyslím si nikdy nic zlého o Vás a dobrého? Co to je? Vy jste dítě a já doopravdy nevím jak s Vámi hovořit. Psát to nedovedu, ale mluvit ani. Nikdo Vás nehladí, rozmazlená jste, vždyť je to v pořádku a pak si myslíte, že se lze za to stydět nebo že je to známka nějaké slabosti? Víte Vy co dělávali Napoleonové a Nietzscheové v soukromí? Člověk se má rouhat a všemu rouhat, nikdy nic neuctívejte, toto modlářství je nedůstojné. Kdybych věřil v Boha, měl bych asi největší rozkoš z toho mu sem tam řádně vynadat. Ale rouhání předpokládá zrovna jako výsměch dovést se v první řadě sobě rouhat a sobě vysmát,

rozumíte? Ó plivat si na svoji vlastní hlavu! Že mi píšete, to je kus z mého štěstí. Vašich 19 let je nějaký zbytek „stříbrného větru“, který dozněl, neodpírejte mi tyto krátké návraty. Že jste bezútešná a že Vás otravují Vaše léta, ale panenko, to přejde, ne načisto, ale změní se to. Každý, kdo za něco stojí, se musí v tomhle potácet a bloudit a víte, že nedostatek skepse je nedostatkem inteligence. Jenom hloupí jsou šťastní. Nechtějte rozumět všemu, a rozumět mužům či rozumět ženám je myslím starost nakonec zbytečná. Je třeba milovat se a ne rozumět si. Milovat je vyšší tvar rozumění. Myslíte, že muž je silnější? Ale promiňte, to není jeho přednost, to je prostě nutnost, která je mu dána bez jeho přičinění. Co si pak má počít člověk, ve kterém je to ženské s chlapským tak promícháno, jako já? Vaše nenávisť není snad ničím jiným než formou instinktivní obavy před pod-

dáním. Vše je dobře zařízeno na tomto světě. Herectví, to je panečku věc, o kterou si roztlouká víc lidí hlavu. Ale prosím Vás, co by to bylo za pustotu, kdybychom tu neuměli dělat si ze života trochu umění, to není jen tak k zahození. Ale pozor, tady je někdy nebezpečí, kterého se děším, totiž hrát tak dokonale, že sám nakonec hrající neví, co je to, zda pravda či hra. A to je pak smutek a hrůza. Zdá se mi, že zahrám i umírání. My Vás máme rádi pro Vaší družnost a budete-li se nám podobat, tak jen k Vaší škodě. Proč na Vás myslím očima, to je nouze! A není to ctnost. Víím já kolika způsoby budu na Vás mysliti, až se setkáme? Mohou na tom být zúčastněny moje ruce, když Vás ani nehladily, ani neobejmuly, zrovna tak ústa, zkrátka vše? A víte, že oči, oči nakonec jsou vše? Ale vyřítit bych se hned na Vás ze spleťtých zásek mé přirozenosti. Ale ne, tento útok

si nechám, až čelo k čelu. Proč polykáte vášnivost, myslíte, že je to vašeň, dá-li se polknout? Nemylte se, vašeň je snad „jediné božské, co v nás zbylo“. Ale já někdy zoufale nevěřím, že vůbec existujeme, mimo romány a mimo ducha. Vášeň myšlenky, to ano! To je hezké o tom uchovávaní citu, ale nemyslíte, že jsou někde, kde nevíme, úplné rezervoáry, odkud můžeme čerpat nové? Já věřím a utrácím cit tak hrozně, že se podobám ďáblu. Znáte to, dát víc citu někdy v pohledu třeba děcku, než někomu, kdo je stále vedle vás po celý život? Daří se Vám to zahrát se slovem, mně často, a jsem úplný blázen někdy pro slovo a padl bych kdekoliv k nohous tomu, kdo mi je nalezne. Nedávno se mi to stalo. Když mi řekl Nezval „zběsilá duše“, tohleto slovo zběsilá jsem hledal léta a najednou tu bylo, celý den a ještě druhý jsem s ním měl co dělat. Znáte je ta slova? Koho

mám rád? Teď Vás, a jak rád. Kterou dívku, zase Vás. Nemám dívky, měl jsem dívky a budu mít dívky. Teď mám Vás a nemám v úmyslu Vás opouštět. Ovšem to záleží na Vás. Proč by to nebylo možné? Copak není možno se zamilovat do dívky, která bude na světě za 100 let? Víím já vůbec, jak k vám přijít, kde Vás uloupit, nevím, nevím, ale pronásleduje mne to a nedám mi to, až to místo najdu nebo až je nenajdu. Dobře, pojedu a někde v Paříži večer co večer rozliji a rozbiji sklenici pro Vás. Jste-li vy kyselým hroznem, nebudu dělat lišku, spíše slunce, abyste sládlá a utrhnutí, snad to není to hlavní, vždycky je taky radost dívat se, jak utrhl druhý, ale nezapomenete, že to slunce zůstává ve sladkosti stále ve Vás.

Co jste mi dala, že píš, co chcete víc než možnost, že mohu psát. Není to dost? Dáváte mi den co den chvíli zasnění. Je to hezké, že

jste byla večer zamilována a je snad dobře, že jenom večer, proto, aby mohl být ještě jeden večer, neboť někdy 6 večerů za sebou může být koncem, záleží na tom, kdo a jak si je zařizuje. Víím já, jak dlouho Vás budu mít rád? Nestarám se o to, snad stále a snad né. To je vedlejší, hlavní je, že mám a nelámu si hlavu časem. Z toho si nic nedělejte, že v mé snivosti existujete, vždyť tam nemáte žádné podoby, jste prostě proudem představ a máte tisíc tváří a ne dvě. Mohu kdykoliv si z Vás učinit Popelku jako třeba Šeherezádu: a zrovna tak vražednici jako anděla a to je výhoda. Že ty tváře jsou špatné? Vy jste dítě, dítě a ještě jednou dítě a já si toho hrozně vážím, to je víc než mudrc a víc než žena. To je tvor boží! Pohladte za mne Vaší Lízenku, kočky jsou zvířata básnická, znají tmu a noc. Mají hebkost a dravost, mají mazlivost a zlomyslnost. Zítřa v noci v její podobě Vám

přijdu tlapkou přejet pusinku. Proč jste mi tu květomluvu nenapsala Vy nehodná? Co dělám? Potácím se tímto světem, jak útržek boží, nic ze sebe neznám a hledám, hledám konec své pupeční šňůry. Nebuďte smutná, Vy se mého psaní nezbavíte do té doby, až ve Vašem dopisu poznám jen vůli k odepsání. To je ve Vás. Nezapomenu na Vás a Vy za mnou přijedete v srpnu do Znojma, kde budu vojákem. Ano? Stačí Vám, že Vás mám rád? Pište hned.

Váš Halas

Jednou v září

*Stín můj zkracuješ ty sluncem rozžatá
zrádně zas narůstá v očích tvých
lehce je zatlačí dlaň moje dojatá
ne navždy však jak u mrtvých*

*K prameni se vzpínám k tvému jménu
z drobků lásky skládám věčnost její
i síla vod tká věčně křehkou pěnu
víry trhanou a hnanou do peřejí*

*Znám tě již mroucí znám krev tvou
zčernalý plamen nezmizel z tkaniva
stále ji vidím tu ránu mokvavou
jí dlouho chřadla láska má i tvá*